

УДК 378.011

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-4>

Андрій ДУШНИЙ

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, 82100

ORCID: 0000-0002-5010-9691

Наталія СТОРОНСЬКА

кандидат мистецтвознавства, провідний концертмейстер, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, 82100

ORCID: 0000-0002-6793-5199

Володимир САЛІЙ

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, 82100

ORCID: 0000-0002-3522-3787

Бібліографічний опис статті: Душний, А., Сторонська Н., Салій В. (2022). До питань дефініції понять виконавської та авторської школи. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 31–38, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-4>

ДО ПИТАНЬ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТЬ ВИКОНАВСЬКОЇ ТА АВТОРСЬКОЇ ШКОЛИ

Сучасне українське музикознавство дедалі докладніше розробляє дефініцію, термінологічний апарат, систему типологічних ознак та класифікацію виконавських шкіл. Саме визначення поняття, його змістове наповнення, ознаки, структура, коло функцій істотно відрізняються у працях різних дослідників, що свідчить про пошук і активне формування найбільш відповідного наукового апарату (категоріального, термінологічного, типологічного та ін.). Чимало дослідників приділяє увагу вивченню характерних рис окремих інструментальних чи національних виконавських шкіл. Інші соціально-політичні умови сформувалися в другій половині ХХ століття й соціокультурні зміни стали могутнім імпульсом до розвитку та зростання кількості авторських шкіл, а водночас – до формування відповідних понять.

Суть діяльності педагога як представника школи полягає, в першу чергу, в навчанні учня технології майстерності. Цінність і істинність цього навчання розкривається в осмисленості дій, в доказі «правильності» обраних педагогом методів і рекомендацій, які сприймаються і творчо реалізуються учнем. Стабільність структури школи, що забезпечується через культурогенез, поєднується з факторами динаміки – новими обставинами, в яких здійснюється виконавська діяльність і які забезпечують змінність програм при стабільності структури школи як феномена (Давидов, 2010: 6).

Структуризація школи за етнічно-територіальним принципом відбувається на рівнях національної, регіональної (периферійної, локальної), авторської (індивідуально-педагогічної). На кожному з рівнів в різний спосіб реалізуються функції школи: пізнавальна, комунікативна та дидактична. Пізнавальна функція спрямована на підсумування й осмислення творчого, методичного, педагогічного, пізнавального, виховного досвіду через створення навчальної літератури, репертуарних збірників, самовияв через інтерпретацію і композицію та інші види творчої діяльності. Комунікативна та дидактична функції полягають у відборі та розбудові дидактично вивірених системи передачі та засвоєння знань, співпраці педагога та учня над етапами підготовки концертних виконань, формуванні у цьому процесі творчої особистості молодого музиканта, вихованні емоційної, художньої, інтелектуальної, технічної та виразової сфер спрямованих на виконавський процес.

Ключові слова: школа як феномен, виконавська школа, авторська школа.

Andriy DUSHNIY

Ph.D. in Education, Associate Professor, Head of the Department of Music Theoretical Disciplines and Instrumental Training, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, I. Franko street, 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0002-5010-9691

Nataliia STORONSKA

PhD of Music Art, Leading concertmaster, Associate Professor of the Department of Music Theoretical Disciplines and Instrumental Training, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, I. Franko street, 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0002-6793-5199

Volodymyr SALII

Ph.D. in Education, Associate Professor of the Department of Music Theoretical Disciplines and Instrumental Training, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, I. Franko street, 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0002-3522-3787

To cite this article: Dushniy, A., Storonska, N., Salii, V. (2022). Do pytan definitsii poniat vykonavskoi ta avtorskoi shkoly [On the questions of the definition of the performing and author school]. *Fine Art and Culture Studies*, 4, 31–38, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-4-4>

ON THE QUESTIONS OF THE DEFINITION OF THE PERFORMING AND AUTHOR SCHOOL

Modern Ukrainian musicology is developing the definition, terminological apparatus, system of typological signs and classification of performing schools in more and more detail. The very definition of the concept, its content, signs, structure, range of functions differ significantly in the works of various researchers, which indicates the search and active formation of the most appropriate scientific apparatus (categorical, terminological, typological, etc.). Many researchers pay attention to the study of the characteristic features of individual instrumental or national performing schools. Other socio-political conditions were formed in the second half of the 20th century, and socio-cultural changes became a powerful impetus to the development and growth of the number of author schools, and at the same time to the formation of relevant concepts.

The essence of the teacher's activity as a representative of the school consists, first of all, in teaching the student the technology of mastery. The value and truth of this training is revealed in the meaningfulness of the actions, in the proof of the «correctness» of the methods and recommendations chosen by the teacher, which are perceived and creatively implemented by the student. The stability of the school structure, which is ensured through cultural genesis, is combined with dynamic factors - new circumstances in which executive activity is carried out and which ensure the variability of programs while the school structure is stable as a phenomenon (Davydov, 2010: 6).

The structuring of the school according to the ethnic-territorial principle takes place at the national, regional (peripheral, local), authorial (individual-pedagogical) levels. At each of the levels, the functions of the school are realized in a different way: cognitive, communicative and didactic. The cognitive function is aimed at summarizing and understanding creative, methodical, pedagogical, cognitive, educational experience through the creation of educational literature, repertoire collections, self-expression through interpretation and composition, and other types of creative activity. Communicative and didactic functions consist in the selection and development of a didactically verified system of transfer and assimilation of knowledge, cooperation between the teacher and the student on the stages of preparation for concert performances, the formation of the creative personality of the young musician in this process, the education of emotional, artistic, intellectual, technical and expressive spheres aimed at performing process.

Key words: school as a phenomenon, performing school, author's school.

Постановка проблеми. Дослідження школи у сфері виконавського мистецтва завжди актуальне та окреслене новими горизонтами висвітлення найзнаковіших аспектів, постатей, сподвижників, наукових та методичних модифікацій та інноваційних технологій. Щодо автор-

ської школи, тут актуально простежити лінію від педагога-наставника до учнів, від учнів до послідовників, продовжувачів традицій та дефініції унаочнених принципів реалізації індивідуума на основі сталих засад (педагогічних, виконавських, композиторських, організаційних,

тощо). Для прикладу: у сфері української школи гри на народних інструментах ми відзначаємо М. Геліса, М. Давидова, Г. Казакова, М. Оберюхтіна, С. Баштана, В. Герасименка, Г. Хоткевича, В. Базилевич, І. Дікусарова, В. Комаренка та ін.; української фортепіанної школи – В. Барвінського, В. Пухальського, Г. Нейгауза, О. Рапіту, О. Криштальського, П. Луценка та ін.; української школи гри на духових інструментах – В. Яблонського, В. Апатського, Ю. Василевича, В. Цайтца та ін. Тому, обґрунтування наукових аргументів між відмінностями виконавської та авторської школи постає пріоритетним значенням подальшого спектру розвідки окресленої проблематики.

Аналіз досліджень. Щодо визначення поняття «школа», то це питання розглядається науковцями ХХІ століття у дослідженнях В. Посвалюка «Київська школа виконавства на трубі: історичні та методичні аспекти» (Київ, 2001), Ж. Дедусенко «Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції» (Київ, 2002), В. Князева «Еволюція виконавської техніки Української баянної школи (друга половина ХХ століття)» (Київ, 2005), Л. Садової «Виконавсько-методичні засади фортепіанної школи Вілема Курца як джерело розвитку львівської піаністики» (Львів, 2007), В. Посвалюка «Шляхи становлення і проблеми розвитку української школи виконавства на трубі: історичний, професійно-виконавський, теоретико-методичний аспекти» (Київ, 2008), С. Хананасева «Взаємодія композиторської, виконавської та педагогічної шкіл у фортепіанному мистецтві Придніпров'я» (Одеса, 2009), В. Зайця «Науково-практична школа М. А. Давидова як феномен формування виконавської майстерності баяніста» (Київ, 2012), Л. Ярошевської «Методика диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики на основі традицій Одеської хорової школи» (Київ, 2017), Л. Закопця «Львівська гобойна школа: генеза, виконавсько-педагогічні принципи, культурні зв'язки» (Львів, 2021), Р. Кундаса «Діяльність Львівської баянної школи в контексті українського народно-інструментального мистецтва» (Суми, 2019), Н. Сторонської «Діяльність дрогобицької музичної школи в контексті українського академічного мистецтва (на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені

Івана Франка)» (Суми, 2021) та ін. В окреслених працях акумулюється різновекторність дослідницького апарату з позиції індивідуалістики, регіоналістики, проблем виконавської концепції, національного надбання у сфері композиторської творчості, що постає вагомим фактором унаочнення функціонування наукового апарату у всіх сферах музичного виконавства.

Окремі аспекти української школи у сфері виконавського мистецтва висвітлюють дослідження М. Давидова, В. Власова, Н. Гуральник, О. Незовибатька, А. Мельник, Н. Побірченко, Д. Полянського, В. Сумарокової, О. Маринівської, А. Душного, Б. Пица, Д. Кужелева, О. Дубас, І. Панасюка, М. Михайленка, В. Посвалюка, Н. Тимошенко, І. Кольц, С. Грищенко, В. Ткаченка, Т. Слюсаренко, А. Семешка, А. Лавриниць, О. Бензюка, Є. Іванова та ін.

Вагомим надбанням у сфері музикознавства, де простежуються наукова складова, методична основа, практичне застосування та унаочнена модифікація поняття «виконавське музикознавство» ми черпаємо із енциклопедичного довідника М. Давидова «Виконавське музикознавство» (Давидов, 2010). Інформативістика видання носить широкий спектр дослідницького феномену, тим самим, дає можливість наповнювати науковим змістом будь-яку ланку виконавства, його інтровертність та смислову понятійність.

Мета статті – визначити дефініції понять виконавської та авторської школи.

Виклад основного матеріалу. Термін «виконавська школа» стосується проблематики теорії та історії інструментального виконавського мистецтва, методики, педагогіки, культурології, музичної соціології, він широко застосовується у фаховій літературі та наукових розвідках, що свідчить про актуальну потребу окреслення певного кола явищ і наявність загальних закономірностей, які зумовлюють його застосування. Він має велику шкалу видової диференціації:

- як засіб диференціації специфіки історичних (наприклад: дорадянський період), стилевих (романтичний, постмодерний), територіальних (європейський), національних, регіональних, фахово-освітніх (консерваторія, відділ, кафедра), індивідуально-педагогічних ознак певної сукупності засобів, що зумовлюють інструментальне виконавство як вид мистецтва та рівень професіоналізму; як система

напрацювань опанування і засвоєння принципів виконавства на інструментах певної групи (струнне, духове), певного виду (цимбальне, баянне) чи певної традиції (академічне, аматорське, автентичне);

- як зафіксований результат методичних напрацювань, теоретичних положень, методичних рекомендацій та дидактичного репертуару, що слугує матеріалом у співпраці наставника і учня (наприклад, «Школа гри на українських цимбалах» О. Незовибатька, «Школа джазу на баяні та акордеоні» В. Власова);

- як певна ланка чи етап фахової підготовки музиканта (початкова, середня, вища школа);

- як модель канону підготовки професіонала-виконавця (осмислення, реалізація в учбовому процесі через підготовку концертної діяльності).

Так, структуризація школи за етнічно-територіальним принципом відбувається на рівнях національної, регіональної (периферійної, локальної), авторської (індивідуально-педагогічної). На кожному з рівнів в різний спосіб реалізуються функції школи: пізнавальна, комунікативна та дидактична. Пізнавальна функція спрямована на підсумування й осмислення творчого, методичного, педагогічного, пізнавального, виховного досвіду через створення навчальної літератури, репертуарних збірників, самовияв через інтерпретацію і композицію та інші види творчої діяльності. Комунікативна та дидактична функції полягають у відборі та розбудові дидактично вивірених системи передачі та засвоєння знань, співпраці педагога та учня над етапами підготовки концертних виконань, формуванні у цьому процесі творчої особистості молодого музиканта, вихованні емоційної, художньої, інтелектуальної, технічної та виразової сфер спрямованих на виконавський процес.

Отже, утворюється симетрична система: педагог-наставник, який пройшов стадію формування у лоні певної виконавської та учбової традиції, творчо переосмисливши її, доповнивши власним практичним виконавським досвідом та навичками, набутими у процесі інших видів діяльності (організації, керівництва, участі в колективах, ініціювання концертного виконавства, наукової, методичної, публіцистичної фольклористичної, композиторської діяльності) з однієї сторони – та учень,

для якого взірцем слугує мистецька позиція, методична система та виконавський приклад педагога, є визначальними його методи творчої та технічної роботи, які в подальшому проектуються на власний стиль творчої і педагогічної діяльності, свідомо обраний соціальний статус та громадянську позицію.

Таким чином, теоретичними установками до вивчення виконавської школи є наступні:

- розгляд явища «школа» в культурології, в розумінні його як парадигми, яка існує у вигляді стійкої «матриці» теоретичних і об'єктних виражень;

- усвідомлення колективно-індивідуального характеру установок школи, у якій завжди є основоположники і їх послідовники;

- виявлення значення для художньо-виконавської школи типових виконавських моделей, які є вихідними пунктами і кінцевими результатами процесу навчання-виховання музиканта;

- врахування специфіки художніх стилів, які вплинули на формування тієї чи іншої школи, від стилю епохи, національної школи, стилів творчих особистостей, що беруть участь в процесі створення установок школи, окремих творів, які навіть у одного і того ж автора можуть істотно відрізнятися;

- усвідомлення синтетичного характеру виконавських шкіл, які виникли на загальній базі, розробленій теоретиками і практиками;

- виявлення специфічних рис, притаманних конкретній школі в зв'язку з умовами її розвитку на певних етапах і періодах;

- характеристику досягнень школи, показаних через її генеалогічне «дерево» та персоналії – педагогів, їх учнів, які визначили характер реалізації проголошуваних школою виконавських принципів-моделей на рівні індивідуального стилю.

У нашому контексті дослідження, виконавська школа – багатогранне за формою й змістом поняття, яке відображає єдність живого процесу пізнання і передачі накопичених знань наступному поколінню. Здобута в результаті навчання виконавська школа – це неоціненний спадок, який отримує молодий музикант від свого викладача-наставника при входженні в активну творчу виконавську діяльність. Виконавська школа формує індивідуально визначену особистість майбутнього митця, враховуючи його психофізіологічні особливості, професійні

знання та навички зі сформованим світоглядом та відношенням до людських цінностей (Сторонська, 2021: 30).

Загальнотеоретичні установки визначають методику дослідницької роботи, присвячену тій чи іншій виконавській школі.

Виділено і визначено сутнісні видові ознаки, наявність яких надає право називати школу авторською, а отже, як найточніше витлумачити і саме поняття: суб'єктна роль творця, вплив особистості якого позначається на всьому укладі школи, як феномену; чітко розроблена і послідовно реалізовувана оригінальна концепція, що формує певну філософію і місію школи; специфічна культура школи, яку створює і забарвлює провідна система цінностей, атмосфера співробітництва, суспільний характер взаємовідносин і творчі види життєдіяльності; створення сприятливих умов для формування особистості учня за заданою в школі моделлю, що іманентно несе на собі відбиток внутрішнього середовища школи; професійно-особистісні особливості працюючих педагогів, що поділяють авторську концепцію та ідентифікують себе з системою цінностей, що склалися в школі; установка на перетворення учнів на реалізацію (стиль) авторської концепції; стабільно-стійкі позитивні результати діяльності.

Як бачимо, авторська школа обов'язково повинна мати автора, який є лідером у втіленні ідеї, стабільні й стійкі результати, а головне – синтез світоглядної концепції (напр. антропологічної ідеї чи концепції справедливих співтовариств) з технологічним супроводом. Цьому сприяє новизна і значущість концепції, що реалізується, і, безперечно, особистість творця школи, який, як правило, є особистістю харизматичною. На відміну від інноваційних і експериментальних шкіл, у випадку авторської школи в дію вступає не тільки просторово-сміслова, а й особистісно-суб'єктна характеристика.

Авторська школа в музичному мистецтві є феноменом інноваційної освітньої практики в умовах сучасності, яка базується на оригінальному концептуальному проекті в контексті загальноприйнятої традиції чи традиції національного або локального осередку. Авторська школа передбачає наявність наставника-лідера, який скеровує роботу колективу, згуртованого навколо ідеї реалізації його світоглядної концепції. Колектив формується за участю його

учнів та послідовників, спираючись на генеральні концептуальні засади та діяльність найяскравіших представників, демонструє їх самобутнє творче переосмислення, адаптацію в різних соціокультурних умовах, має пошуковий та експериментальний характер. В перебігу функціонування авторських шкіл реалізуються прогресивні ідеї, що в подальшому стають складовою регіональної чи національної традиції або стимулом для розвитку окремих напрямків.

Цікаво зауважити, що в основі різних аспектів діяльності школи, як гнучкої балансуєючої системи взаємодії педагога і учня є діалектика константних та динамічних елементів:

- вчитель, як носій та взірець комплексу музичного професіоналізму та учень, що переймає, реалізує і творчо переосмислює цей комплекс крізь власну особистість;
- школи-навчального закладу як носія сформованої традиції, канону та школи окремого педагога, як фактор розвитку, збагачення, примноження традиції;
- кінцевий результат навчання – концертне виконання, як співвіднесення виконавської інтерпретації (індивідуально-авторського начала) та віртуозності (як прояву особистості);
- співвідношення музичного професіоналізму та виконавської творчості;
- взаємозв'язок педагогічної, дослідницької та виконавської і композиторської діяльності;
- єдність і взаємозумовленість просвітництва і рівня фахової підготовки;
- централізація фахової освіти (педагогіки, методики, наукової діяльності, виконавської і композиторської творчості) у провідному осередку і поширення його здобутків на різні освітні рівні та види діяльності, асиміляція у інші регіональні школи із збереженням комплексу ознак первинної моделі, охоплення концертною практикою нових національно-географічних теренів та соціальних груп цільової аудиторії;
- виховання, формування установок творчої особистості та вдосконалення професійно-технічних навичок.

Особливістю регіональної школи є її проміжне положення між явищами загальнонаціонального масштабу і вузько локальними сферами реалізації з налагодженою системою двосторонніх взаємозв'язків. Формування регіональної школи тісно пов'язане з основними фаховими осередками країни. Так, біля основ формування

фахового професіоналізму, педагогічно-методичних принципів та виконавської традиції були, до прикладу, вихованці класу М. Копніна – основоположника школи академічного вокалу у Дрогобичі, а також Я. Сорокера, який започаткував школу виконання на скрипці на музично-педагогічному факультеті (сьогодні Інститут музичного мистецтва ДДПУ ім. І. Франка). М. Геліс у Київській консерваторії, Г. Казаков (як основоположник професіоналізму народно-інструментальної освіти регіону, засновник народно-інструментальних класів у музичному училищі та консерваторії Львова, організатор, учасник та диригент перших ансамблів, ініціатор концертної, теоретичної, творчої діяльності, автор численних творів навчального репертуару) та М. Оберюхтін (як баяніст-віртуоз і талановитий педагог консерваторії та середньої спеціальної музичної школи-десятирічки ім. С. Крушельницької у Львові, наставник потужного грона виконавців, диригентів, діячів музичної науки і педагогіки, автор методичних праць, що узагальнюють досвід педагогіки, звукоутворення, артикуляції, фразування та інтерпретації).

Зворотній зв'язок реалізується через успіхи представників регіональних шкіл на міжнародних конкурсах, їх концертно-гастрольну практику, реалізацію аудіо записів, які засвідчують зрілість і перспективність педагогіко-методичних принципів національної школи в цілому, сприяють популяризації творів призабутих та заборонених у радянську добу композиторів, українського оригінального та перекладного репертуару на світових теренах. Визначні випускники поповнюють склад провідних виконавців вітчизняних і зарубіжних оперних сцен, професійних вокально-інструментальних колективів, тим самим втілюючи засвоєні і творчо переосмислені засади фахової освіти і виховання у нових моделях творчої традиції, забезпечують тяглість і розвиток фахових мистецьких та дидактичних установок регіону.

З іншого боку – актуальність напрацювань регіональної школи виявляє себе в підготовці різнобічних у своїй діяльності висококваліфікованих педагогів, для навчальних закладів середнього та початкового рівнів, що створює належні передумови для забезпечення спадкоємності методико-виконавських принципів на рівні всіх ланок освітньої системи, які постають як виконавці – солісти та ансамблісти, органі-

затори та керівники виконавських колективів, творці учбового та концертного репертуару.

Таким чином, поняття авторської школи диференціюється як:

- освітня установа певного рівня і спрямування, що базується на оригінальних індивідуальних авторських засадах і має автономну форму функціонування;
- як унікальна одинична система педагогічних, творчих, виконавських (та інших) принципів і методів певного напрямку фахової освіти;
- як багаторівневий комплекс роботи над прочитанням авторського тексту, що позначений неповторною своєрідністю установок і напрацювань наставника, що передаються учневі.

Висновки. Отже, підсумовуючи розглянуті вище концепції музично-виконавських шкіл, можна зробити висновок, що національна або регіональна виконавча школа – це територіальний конгломерат авторських виконавських шкіл, сформованих в загальному національно-культурному руслі. У зв'язку з цим, доцільно виділити основні критерії, що характеризують авторські виконавські школи. До таких можуть відноситись: соціально-історичні умови існування авторської школи і її взаємозв'язок із загальними закономірностями музично-історичного розвитку; філософська і музично-естетична платформи авторської творчості; індивідуальна система використання засобів музичної виразності, спрямована на втілення ідейно-образного змісту крізь призму суб'єктивного і у взаємодії з пануючими стильовими тенденціями епохи; ступінь впливу національно-фольклорних традицій на процес інтонаційного інтонування музики в рамках регіональної авторської школи; репертуарні уподобання авторської школи як фактор використання тих чи інших технічних прийомів і засобів художньої виразності; зовнішні впливи на виконавську школу і становлення регіональної композиторської школи, які висуюють перед виконавцями певні художньо-виконавські вимоги; культуротворча функція авторської виконавської школи, яка ґрунтується на концертно-конкурсній діяльності засновника школи, його учнів і їх творчих здобутків; вивчення науково-дослідної, педагогічної спадщини, а в деяких випадках і композиторської, засновника виконавської школи та аспектів взаємозв'язку цих різновидів творчості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидов М. Виконавське музикознавство. Енциклопедичний довідник. Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. 400 с.
2. Дедусенко Ж. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції: автореф. дис...канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, 2002. 20 с.
3. Заєць В. Науково-практична школа М. А. Давидова як феномен формування виконавської майстерності баяніста: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2012. 16 с.
4. Закопець Л. Львівська гобойна школа: генеза, виконавсько-педагогічні принципи, культурні зв'язки: дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Львів, 2021. 204 с.
5. Князев В. Еволюція виконавської техніки Української баянної школи (друга половина ХХ століття): автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2005. 20 с.
6. Кундис Р. Діяльність Львівської баянної школи в контексті українського народно-інструментального мистецтва: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Суми, 2019. 21 с.
7. Посвалюк В. Київська школа виконавства на трубі: історичні та методичні аспекти: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2001. 21 с.
8. Посвалюк В. Шляхи становлення і проблеми розвитку української школи виконавства на трубі: історичний, професійно-виконавський, теоретико-методичний аспекти: автореф. дис. ... док. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2008. 41 с.
9. Садова Л. Виконавсько-методичні засади фортепіанної школи Вілема Курца як джерело львівської піаністики: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Львів, 2007. 21 с.
10. Сторонська Н. Діяльність дрогобицької музичної школи в контексті українського академічного мистецтва (на прикладі Інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка): дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Суми, 2021. 345 с.
11. Хананаєв С. Взаємодія композиторської, виконавської та педагогічної шкіл у фортепіанному мистецтві Придніпров'я: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса, 2009. 17 с.
12. Ярошевська Л. Методика диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики на основі традицій Одеської хорової школи: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02. «Теорія та методика музичного навчання». Київ, 2017. 195 с.

REFERENCES:

1. Davydov, M. (2010). *Vykonavske muzykoznavstvo* [Performing musicology]. *Entsyklopedychnyi dovidnyk*. Lutsk: VAT «Volynska oblasna drukarnia». 400 s. [in Ukrainian].
2. Dedusenko, Zh. (2002). *Vykonavska pianistychna shkola yak rid kulturnoi tradytsii* [Performers pianists school as a kind of cultural tradition]: *avtoref. dys...kand. mystetstvoznavstva: spets. 17.00.01 «Teoriia ta istoriia kultury»*. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
3. Zayets, V. (2012). *Naukovo-praktychna shkola M. A. Davydova yak fenomen formuvannia vykonavskoi maisternosti baiianista* [Scientific School of Davidov M. A. as a phenomenon of the performance mastery formation of a bayanist]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Kyiv. 16 s. [in Ukrainian].
4. Zakopets, L. (2021). *Lvivska hoboina shkola: geneza, vykonavsko-pedahohichni pryntsypy, kulturni zviiazky* [Lviv Oboe School: Genesis, performing and pedagogical principles, cultural relations.]: *dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Lviv. 204 s. [in Ukrainian].
5. Knyazyev, V. (2005). *Evoliutsiia vykonavskoi tekhniky Ukrainskoi baiannoi shkoly (druga polovyna KhKh stolittia)* [Performing Technique Evolution in the Ukrainian Accordion School (the second half of the XX-th century)]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
6. Kundys, R. (2019). *Diialnist Lvivskoi baiannoi shkoly v konteksti ukrainskoho narodno-instrumentalnoho mystetstva* [Activity in Lviv the accordion school in the context of Ukrainian folk instrumental art]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Sumy. 21 s. [in Ukrainian].
7. Posvalyuk, V. (2001). *Kyivska shkola vykonavstva na trubi: istorychni ta metodychni aspekty* [Kiev's school of trumpet playing: historical and methodical aspects]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Kyiv. 21 s. [in Ukrainian].
8. Posvalyuk, V. (2008). *Shliakhy stanovlennia i problemy rozvytku ukrainskoi shkoly vykonavstva na trubi: istorychni, profesiino-vykonavskiy, teoretyko-metodychni aspekty* [The ways of becoming and problems of development of Ukrainian School for Trumpet Playing: Historical, Professional-Performers, Theoretical-Methodical Aspects]: *avtoref. dys. ... dok. mystetstvozn.: spets. 17.00.03. «Muzychne mystetstvo»*. Kyiv. 41 s. [in Ukrainian].
9. Sadova, L. (2007). *Vykonavsko-metodychni zasady fortepiannoi shkoly Vilema Kurtsa yak dzherelo lvivskoi pianistyky* [The performing principles of Willem Kurz piano school as a source of Lviv piano performance mastery]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Lviv. 21 s. [in Ukrainian].

10. Storonska, N. (2021). *Diiálnist drohobytskoi muzychnoi shkoly v konteksti ukrainskoho akademichnoho mystetstva (na prykladi Instytutu muzychnoho mystetstva Drohobytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka)* [Activities of Drohobych Music School in the context of Ukrainian academic art (on the example of the Institute of Music Art of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University)]: *dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Sumy, 2021. 345 s. [in Ukrainian].

11. Hananaev, S. (2009). *Vzaiemodiia kompozytorskoi, vykonavskoi ta pedahohichnoi shkil u fortepiannomu mystetstvi Prydniprovia* [The interaction of composer's, performing pedagogical and schools on the example of Pridniprovya]: *avtoref. dys. ... kand. mystetstvozn.: spets. 17.00.03 «Muzychne mystetstvo»*. Odesa. 17 s. [in Ukrainian].

Yaroshevska, L. (2017). *Metodyka dyryhentsko-khorovoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky na osnovi tradytsii Odeskoi khorovoi shkoly* [Methodology of future musical teacher's conductor – chorus training based on the traditions of the Odessa school choir]: *dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.02. «Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia»*. Kyiv. 195 s. [in Ukrainian].